

ZAMONAVIY TRIKOTAJ TO'QIMALARINING HOZIRGI KUNDAGI AHAMIYATI

Obidova Irodaxon Nozimjonovna

Farg'ona politexnika instituti tayanch doktoranti

Ismoilova Davlatxon Xusanboyevna

Farg'ona politexnika instituti magistranti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada yangi tuzilishdagi naqshli trikotaj to'qimalarining to'qima tuzilishi, tashqi ko'rinishi, to'qima xususiyatlari va foydalanilishi haqida keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *trikotaj, xalqa, ip, jakkard, to'qima, naqsh, press, glad.*

Respublikamiz xalq xo'jaligining rivojlanishi bevosita bozor iqtisodiyoti sharoitida to'qimachilik va yengil sanoati mutaxassislari zimmasiga ham bir qator vazifalarni yuklaydi. Hozirda mamlakatimiz to'qimachilik va engil sanoati jabhasi korxonalariga chet el investitsiyalari asosida jahon andozalariga mos keladigan zamonaviy texnologiyalarni kiritish, xaridorgir, raqobatbardosh, yuqori sifatli mahsulotlar ishlab chiqarish, yangi va mavjud ishlab chiqarish quvvatlarining samaradorligini oshirish, korxonalar eksport salohiyatini yaxshilash kabi masalalar o'ta dolzarbdir.

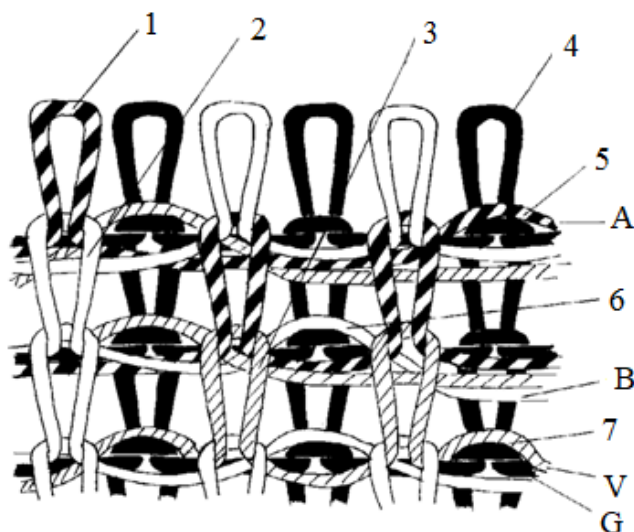
Xalq iste'mol mollari ichida trikotaj mahsulotlarining alohida o'rin egallashi, ularga bo'lgan talab va ehtiyojdan kelib chiqadi. Trikotaj mahsulotlari ishlab chiqarish ixtisoslashuviga mos tarzda asosan ustki, ichki kiyim va paypoq mahsulotlaridan tashkil topgan. Ularning har biri esa qo'llanishi, xom ashyosi chiziqli zichligi va turi, to'qima tuzilishi, shakli, o'lchamlari va boshqa ko'rsatgichlari bilan farqlanadi.

Tanlangan mahsulot mavsumiyligiga ko'ra tashqi ko'rinishi hushbichim, dizaynli ishlov berilgan, kiyilganda inson tanasiga o'tirishi va xaridorgir bo'lishi maqsadga muvofiqdir.

Mahsulotning tashqi ko'rinishi, o'lchamlari va tuzilishi ko'pincha qo'llaniladigan to'qima xususiyatiga bog'liqdir, aynan shundan kelib chiqib tanlanadigan to'qima bo'yicha loyihalanadigan mahsulotga asos solinadi. [1.]

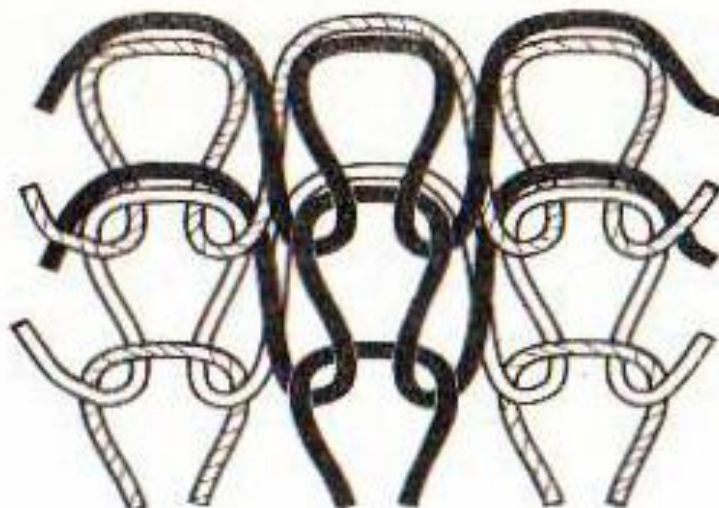
Ma'lumki, to'qimalarining xilma-xilligi juda kengdir. Shu sababli ham ularning turlarini kengaytirish imkoniyatlari unchalik muammo bo'lmayd jakkard to'qimasi naqshli to'qima bo'lib, u o'z navbatida ko'ndalangiga to'qilgan va bo'y-lamasiga to'qilishi mumkin. Bir qavatli va ikki qavatli, to'liq va to'liqmas, bir, ikki, uch, to'rt rangli bo'lishi mumkin. Masalan, to'liq va to'liq bo'lmagan lastik asosidagi jakkard halqalardan to'qimalarni oladigan bo'lsak, birinchisi orqa tomoni «kulirnaya glad» to'qimasidan tashkil topganligi sababli bir oz yengilroq, buraluvchan, yupqa, shakl saqlash xususiyati pastroq, yuza zichligi ham bir muncha kam. Ikkinchisi esa orqa tomoni xosilali glad' bo'lganligi sababli qalinroq, buraluvchanligi past, og'irroq va shakl saqlash xususiyati yuqoriroqdir. Ishlab chiqarishda o'zini markasini saqlaydigan korxonalar to'liq bo'lmagan jakkard to'qimasini qo'llashsa,

xom ashyoni tejayman deganlar to'liq jakkard to'qimasidan foydalanishadi. Ikkalasi o'rtasidagi farq, sifat ko'rsatgichiga ta'sir etmay qolmaydi.

1 -rasm. Ikki qatlamli jakkard to'qimasi.

Odatda ustki trikotaj mahsulotlarini ishlab chiqarishda press to'qimasidan keng foydalaniladi. Bu to'qima ham naqshli to'qima turkumiga xos bo'lib bo'ylamasiga va ko'ndalangiga to'qiladigan, bir va ikki qavatli, sidirg'a, naqshli va boshqa xillari bilan turlanadi. Ushbu to'qimani to'qish usullari uch xildir, shulardan ikki xili keng tarqtilgandir. Birinchisi tugallash operatsiyasisiz va ikkinchisi egish operatsiyasisiz. Birinchi usulda halqa hosil qilinayotgan to'liq egilib tugallash operatsiyasini to'liq bajarmaydi, ya'ni egilgan ip igna ko'tarilganda igna tilchasida qoladi. Egish operatsiyasisiz usulda esa igna to'liq egish chuqurligiga tushmasdan yuqoriga qaytib ketadi. Bunda egilayotgan ip bamisoli igna qadami o'lchamiga ega bo'lib qoladi.[2]

2 -rasm. Press to'qimasini tuzilishi.

Demak, birinchi usulda «nabroska» halqa uzunligi teng ravishda shakllansa, ikkinchisida bir muncha kaltaroq igna qadami o'lchamida shakllanadi. Ikkala xollarning farqi to'qima xususiyatlariga ta'sir etmay qolmaydi. Birinchisining qalinligi yuqoriroq,

cho'ziluvchanligi ham yaxshi, og'irligi nisbatan yuqori, ikkinchisining farqlari o'z navbatida yuqaroq, kamroq cho'ziluvchan, engilroq. Ushbu farqlar o'z navbatida mahsulot sifatiga ta'sir etmay qolmaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Nozimjonovna, O. I., Madaminovich, K. K., Umarjanovna, R. S., & Maqsud o'gli E. M. M. (2022). ANALYSIS OF PHYSICOMECHANICAL PARAMETERS OF NEW PATTERNED KNITTED FABRICS OBTAINED ON KNITTING MACHINES WITH TWO CIRCULAR NEEDLES. *International Journal of Advance Scientific Research*, 2(09), 1-9.
2. Obidova Irodaxon Nozimjonovna. (2022). CONSTRUCTIVE ANALYSIS OF MODERN CIRCULAR NEEDLE KNITTING MACHINES. *American Journal of Applied Science and Technology*, 2(06), 75–79.
3. Qaxxorovich, N. Q., Juraevich, Y. N., Nozimjonovna, O. I., & Baxtiyorovna, N. B. (2021). The Perspective Directions For The Development Of Sericulture. *The American Journal of Engineering and Technology*, 3(09), 24-27.
4. Обидов, Н. Г. (2019). Фрезерные дорожные машины в условиях эксплуатации в жарком климате узбекистана. In *Подъемно-транспортные, строительные, дорожные, путевые машины и робототехнические комплексы* (pp. 377-379).
5. Таджиходжаева, М. Р., & Обидов, Н. Г. Конструктивные системы в природе и дорожных машинах. *Рецензенты: генеральный директор РУП «Гомельавтодор» СН Лазбекин*, 124.
6. Рузибаев, А. Н., Обидов, Н. Г., Отабоев, Н. И., & Тожибаев, Ф. О. (2020). Объемное упрочнение зубьев ковшей экскаваторов. *Universum: технические науки*, (7-1 (76)), 36-39.
7. Набиев, Т. С., Обидов, Н. Г., & Умаров, Б. Т. (2021). О методике оценки физико-механических свойств картофеля. In *Приоритетные направления научных исследований. Анализ, управление, перспективы* (pp. 20-24).
8. Bahadirov, G., Umarov, B., Obidov, N., Tashpulatov, S., & Tashpulatov, D. (2021, December). Justification of the geometric dimensions of drum sorting machine. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 937, No. 3, p. 032043). IOP Publishing.
9. Fayziev, P., Zamir, K., Abduraxmonov, A., & Nuriddin, O. (2022). Solar multifunctional dryer for drying agricultural products. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 12(7), 9-13.
10. Bahadirov G.A., Obidov N.G', & Sulstonov T.T. (2021). ILDIZ MEVALARNI SARALASHDA RESURS TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH. Ресурсосберегающие технологии на транспорте, 22 (1), 101-104. doi: 10.24412/cl-36897-2021-1-101-104

11. Gayrat, B., Bekhzod, U., & Nuriddin, O. (2022). DETERMINATION OF ANGLES OF SLIDING AND ROLLING OF POTATO TUBERS ON SURFACES CONSISTING OF DIFFERENT MATERIALS. *Universum: технические науки*, (4-12 (97)), 24-26.

12. Бахадиров FA, У. Б. (2021). Обидов HF Картошка туганакларини саралаш учун янгича конструкциядаги барабанли саралаш машинаси. *Научно-технический журнал ФерПИ. Фергана*, (1).